

BRUSELLOZUN İNSANLARDA ÖNLENMESİ VE KONTROLÜ

Prof. Dr. Fatma Ulutan

*Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik
Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları
Anabilim Dalı*

**BRUSELLOZ KONTROLÜ VE
ERADİKASYONU SEKTÖRLER
ARASI İŞBİRLİĞİ İLE MÜMKÜN
OLABİLİR**

BRUSELLOZ TÜM DÜNYADA EN YAYGIN ZOONOZ

İnsanlar için bruselloz
aşısı var mı?

BRUSELLOZ İÇİN İNSAN AŞILAMASI İLE İLGİLİ DENEMELER

- **ÖLÜ AŞILAR (1906-1950)**
- **CANLI AŞILAR (1950-)**
  - *B.abortus* 19 (Sovyetler Birliği)
  - *B.abortus* 104 M (Sovyetler Birliği, Çin)
  - *B.abortus* 19D (İsrail)
- **DİĞERLERİ (1980-)**
  - *B.abortus* 19
(BPA adlı protektif antijen)
  - *B.melitensis* M15 (Fransa)
(Phenol-insoluble Peptidoglycan fraksiyon)

BU AŐILARIN KULLANIMINI SINIRLAYAN NEDENLER

- **AŐıru duyarlılık reaksiyonları**
- **Enfeksiyon oluŐturma riski**
- **2 yılda bir tekrarının gerekmesi ve tekrarda artan aŐıru duyarlılık olasılığı**

AŞI İLE İLGİLİ YENİ ÇALIŐMALAR

- OMP(Outer Membrane Protein) 25 AŞı alıŐmaları
- Nazal aşı alıŐması
- Oral aşı alıŐmaları (*B.melitensis* WR201)
- Cytoplasmic protein BP26 aşısı

SONUÇ: Günümüzde
İnsanlarda kullanım için
lisans almış uygun bir aşı
henüz yok

BRUSELLOZ HANGİ YOLLARLA BULAŞIR ?

- Sindirim yolu
- İnhalasyon
- Konjonktiva ve deri

İNFEKTİF DOZU NEDİR?

Oral yolla:

- *B.melitensis* için 5000 mikroorganizma
- *B.abortus* için ve *B.suis* için 10^6 mikroorganizma

İnhalasyonla

- *B.melitensis* için 1300 mikroorganizma
- *B.abortus* için ve *B.suis* için 100 mikroorganizma

BRUSELLOZ İÇİN RİSK ALTINDA OLAN KİŞİLER VE BULAŞMA

- **Hayvanlar ve hayvan kaynaklı enfekte materyal ile temas**
  - Veteriner hekimler ve yardımcıları
  - Çiftçiler, çobanlar, hayvan bakıcıları
  - Kasaplar, mezbaha çalışanları, avcılar
- **Direkt bakteri ile veya insan kaynaklı enfekte materyal (kan vs) ile temas**
  - Laboratuvarda çalışanlar (Hastane , aşı veya araştırma merkezinde çalışanlar)
- **Bruselloz açısından riskli gıda tüketimi**

HAYVANLAR VE HAYVAN KAYNAKLI ENFEKTE MATERYAL İLE TEMAS EDENLERİN BRUSELLOZDAN KORUNMASI

- Eldiven, maske, gözlük, çizme, önlük kullanımı
- Düşük yapan hayvanların tüm atıkları ve bu atıkların temas ettiği yem ve altlıklar çevreye atılmamalı, kedi ve köpeklerden uzak tutulmalı ve çıplak el ile dokunmadan imha edilmelidir

- Hayvanların ölüleri ve her tür çıkartıları da aynı şekilde uzaklaştırılmalıdır.
- Tesislerin düzenli havalandırılması gerekir.
- Aynı şekilde avcılarında yaban domuzları ile temas sırasında koruyucu önlemlere (eldiven, giysi vs) dikkat etmesi gerekir.
- EĞİTİM..... EĞİTİM..... EĞİTİM.....

- Hayvan aşıları ile kaza ile deri veya konjonktiva yoluyla bir temas olduğu zaman:
  - Deri yolu ile ise 3 hafta olmak üzere
    - Doksisisiklin 2X100 mg
    - Rifampisin 600 mg uygulanır.
  - Konjonktiva teması halinde süre 4-6 haftaya uzatılır.

LABORATUVAR KAYNAKLI BRUSELLOZ

- Laboratuvar kaynaklı enfeksiyonlar içinde bruselloz ilk sırada yer alıyor.
(Pike , 1976 , deęişik ülkelerden 3941 olgunun deęerlendirilmesi % 10.8)
- *Ergönül O ve ark.(Ankara Numune Hastanesi) J Hosp Infect 2004:56:223-7*
55 laboratuvar çalışanından 10 unda (% 18 oranında) laboratuvar kaynaklı bruselloz geliştiğini bildirmişler

- **Bu sıklıkta rol oynayan faktörler:**
  - İnfektif dozun düşüklüğü
  - Enfeksiyonun çeşitli yollarla gelişebilmesi
  - Bakterinin baştan tanımlanamadığı durumlar
    - Bir hastane salgınında gram pozitif boyanma
    - Diğer bir salgında da API ile *Moraxella phenylpurivica* olarak tanımlanma nedeniyle

- Laboratuvar kaynaklı olguların sadece % 20 si tüp kırılması gibi kazalar sonunda gelişmekte

Laboratuvarda Brucella bulaşma riskine yol açan durumlar : .....

- Güvenlik kabini dışında alışma,
- Besiyerini koklama,
- Eldiven, maske, gözlük kullanmama, ađız pipetlemesi,
- Açık tüpteki materyalin sallanıp çalkalanması

gibi uygun olmayan laboratuvar işlemler sonunda geliřmektedir.

- **Özellikle etken üretildikten sonraki tanımlama aşamalarındaki işlemler riskli**

- **Boyama, santrifüj, vorteks işlemleri sırasında**

- **Biyokimyasal testler yapılırken**

- **Katalaz bakılırken**

**AEROSOL OLUŞUMU VE SIÇRAMA RİSKİ
VARDIR**

LABORATUVAR KAYNAKLI BRUSELLOZ GELİŐMESİNİN ÖNLENMESİ

- Kan, kemik iliği , sinoviyal sıvı gibi dokulardan izole edilen gram negatif ya da gram değişken boyanmış kokobasil formundaki bakteriler tanımlanıncaya kadar Brucella olarak düşünölüp güvenlik kabinin de çalışılmalı

- **Mikroorganizma ile ilgili çalışmalar için CDC Sınıf II biyolojik güvenlik kabinlerinde yapılmasını öneriyor.**
- **Hasta n tanısının yazılmış olması gerekir.**
- **Kan kültürleri için BACTEC gibi otomatize yöntemler tercih edilmelidir.**

- **Laboratuvarda çalışırken eldiven giyilmesi ihmal edilmemelidir.**
- Tüpler $2/3$ den fazla doldurulmamalı ve ağızlarının kapalı olmasına dikkat edilmelidir.
- Santrifüj işlemlerinin mutlaka ağzı kapalı tüple yapılmalıdır.

- **Sıçrama olasılığı olan durumlarda maske ve gözlük kullanılmalıdır.**
- **Enjektörlerin işi bitince plastik kılıfı takılmamalıdır.**
- **Kontamine olmuş batıcı, kesici aletler delinmeye dirençli kaplara konulmalıdır.**

- **Brucella süspansiyonu olan bir tüp kırılır veya dökülürse**

- Laboratuvar boşaltılır, kapısı kapatılır

- Maske,eldiven gibi koruyucu önlemleri almış bir personel %3 fenol ya da %10 çamaşır suyu ile temizliği yapar

- **Laboratuvarda canlı Brucella bakterisi ile riskli bir teması olan personele 3 haftalık bir profilaksi uygulaması önerilmektedir.**
- **Deri yolu ile ise 3 hafta olmak üzere**
  - **Doksisiklin 2X100 mg**
  - **Rifampisin 600 mg uygulanır.**
- **Konjonktiva teması halinde süre 4-6 haftaya uzatılır.**

Laboratuvarda canlı Brucella bakterisi ile düşük riskli bir teması olan personele öneriler

- 3 ay süreyle haftalık (veya 2 haftada bir) serolojik izleme yapılması uygun olur.
- Temas İnfluenza mevsiminde ise klinik bulguları karışabileceğinden influenza aşısı önerilir.
- Şüpheli klinik tablo geliştiği zaman kan kültürü ve serolojik inceleme önerilir.

GIDA YOLU İLE BULAŞMANIN ÖNLENMESİ

- Aklorhidri
- Antiasit kullanımı
- Mide rezeksiyonu
varlığında risk artar. Bu kişilerin daha dikkatli olması lazım.
- Bruselloz riskli gıdaların tüketilmemesi gerekir

Bruselloz riskli gıdalar :...

- Çiğ ve pastörize edilmemiş süt ve süt ürünleri
- İyi pişmemiş karaciğer ve dalak
- Çiğ et
- Brusellozlu hayvanın gübresi kullanılarak yetiştirilmiş veya hayvan idrarı ile kontamine sebzelerin de bulaşma da rol oynayabileceği bildirilmiştir.

Teşekkür ederim.....